

**VERSLAG OVER DE
INTERNATIONALE PEER REVIEW
ONDERZOEKSCHOOL IUS COMMUNE**

MAASTRICHT, 22 en 23 FEBRUARI 2017

Commissie:
Prof. dr. M.H. Wissink (voorzitter)
Em. Prof. dr. A.M. Draye
Mevr. Mr. H.A.G. Splinter-van Kan

**VERSLAG OVER DE
INTERNATIONALE PEER REVIEW
ONDERZOEKSCHOOL IUS COMMUNE**

MAASTRICHT, 22 en 23 FEBRUARI 2017

Commissie:

Prof. dr. M.H. Wissink (voorzitter)

Em. Prof. dr. A.M. Draye

Mevr. Mr. H.A.G. Splinter-van Kan

INHOUDSOPGAVE

1. Inleiding	1
2. De opdracht aan de Commissie	1
3. Bestuursstructuur van de Onderzoekschool	2
4. Kwaliteit van de promovendiopleiding	3
5. Samenwerking binnen het onderzoek	4
6. Conclusie	4

Bijlagen: Statements of impartiality and confidentiality

1. INLEIDING

De Onderzoekschool Ius Commune werd op 26 mei 1998 erkend door de Koninklijke Nederlandse Academie van Wetenschappen en is sindsdien een aantal malen hererkend, steeds na visitaties door een internationale peer review commissie. De meest recente hererkenning vond tot 1 januari 2015 plaats door de Evaluatiecommissie Onderzoekscholen (ECOS) van de KNAW. Thans vindt de beoordeling van het functioneren van de School plaats binnen een door de VSNU en SODOLA – dus de samenwerkende universiteiten en onderzoekscholen – opgesteld kader: de Handreiking kwaliteitsbeoordeling onderzoekscholen (hierna: de Handreiking). Volgens de Handreiking is de penvoerder van een interuniversitaire onderzoekschool verantwoordelijk voor het instellen van een evaluatiecommissie die beoordeelt of de school naar behoren functioneert. Daartoe heeft het College van Bestuur van Maastricht University een commissie ingesteld, bestaande uit em. prof. dr. A.M. Draye (Universiteit Hasselt), mr. H.A.G. Splinter-van Kan (Hoge Raad der Nederlanden) en prof. dr. mr. M.H. Wissink (Rijksuniversiteit Groningen en Hoge Raad der Nederlanden, voorzitter). Dit rapport bevat het verslag van deze commissie.

Hierna bespreekt de commissie haar opdracht in meer algemene zin en toetst zij vervolgens aan de drie criteria voor functioneren van een onderzoekschool, zoals die zijn opgenomen in de Handreiking: de bestuurskracht van de Onderzoekschool, de promovendiopleiding en de grensoverschrijdende onderzoeksamenwerking. Het rapport besluit met haar – positieve – conclusie ten aanzien van het functioneren van de Onderzoekschool.

Een belangrijk verschil met voorgaande evaluaties van de Onderzoekschool is dat het door de deelnemende faculteiten/universiteiten in Ius Commune ondergebrachte onderzoek als zodanig niet meer door de commissie is beoordeeld. Deze beoordeling vindt thans plaats per faculteit/universiteit en niet meer in het verband van de Onderzoekschool. Dit betekent dat de blik van de commissie om de (meer)waarde van de Onderzoekschool te beoordelen was gericht op haar opleidingsfunctie en, wat het onderzoek betreft, op haar verbindende en samenwerking stimulerende vermogen. De bestuurskracht van de school speelt bij beide aspecten een belangrijke (voorwaardenscheppende en sturende) rol.

2. DE OPDRACHT AAN DE COMMISSIE

De commissie is verzocht een oordeel te geven over het functioneren van de Onderzoekschool aan de hand van de hierboven genoemde criteria in de Handreiking, die nader zijn uitgewerkt in de aan de commissie verstrekte Terms of Reference. Daarin is opgemerkt dat niet noodzakelijkerwijs gedetailleerd op alle deelvragen wordt ingegaan, maar dat veeleer de bedoeling is om in meer algemene termen aan te geven of aan de criteria is voldaan.

Voorts vond conform de opdracht van de commissie de toetsing aan de criteria plaats op basis van een door de Onderzoekschool overgelegde zelfevaluatie over de periode 2013-2015 en een feitenonderzoek.

De zelfevaluatie is voorzien van uitgebreide bijlagen, waaronder de zelfevaluaties van de onderzoekprogramma's en de onderzoekresultaten over de periode 2013-2015. De commissie spreekt haar waardering uit voor de heldere en uitgebreide informatie die zij hiermee ontving. Gegeven dat een inhoudelijke beoordeling van het binnen de Onderzoekschool gevoerde onderzoek niet tot haar takenpakket behoort, wenst de commissie de bedenking te formuleren dat het in de praktijk erg moeilijk is om een oordeel te vellen over de kwaliteit van een promovendiopleiding en over een zinvolle onderzoeksamenwerking zonder gegevens over het gevoerde onderzoek als zodanig. In die zin apprecieert de commissie de aangereikte publicatielijsten die nuttige achtergrondinformatie vormen voor de onderzoeksomgeving waarbinnen doctoraten tot stand komen en voor gezamenlijke publicaties van partners. De resultaten van de reeds afzonderlijk doorgevoerde onderzoeksvisitatie op facultair niveau waren immers nog niet beschikbaar.

Het feitenonderzoek vond plaats tijdens een bezoek aan Maastricht op 22 en 23 februari 2017. De commissie sprak met de (coördinerend) onderzoeksleders van nagenoeg alle onderzoeksprogramma's, met de opleidingscoördinator van de promovendiopleiding¹ en met de voorzitter en leden van de promovendiraad en met de wetenschappelijk directeur en het bestuur van de Onderzoekschool. De commissie ervoer deze gesprekken als constructief en openhartig. Meer in het algemeen wenst de commissie haar waardering uit te spreken voor de ondersteuning van haar werkzaamheden vanuit de Onderzoekschool.

Gezien haar opdracht is het rapport van de commissie beperkter van opzet en omvang dan dat van naar voorgangers.²

3. BESTUURSSTRUCTUUR VAN DE ONDERZOEKSCHOOL

De bestuursstructuur van de Onderzoekschool bleef sinds de start hiervan ongewijzigd en bewees haar deugdelijkheid.

Uit de tekst van de zelfevaluatie, aangevuld met gesprekken die werden gevoerd met leden van het bestuur van de Onderzoekschool, maar tevens met onderzoeksleders en promovendi, blijkt dat de Onderzoekschool kan bogen op een goede organisatiestructuur, waarin de faculteit Rechten van de UM, die de taak van penvoerende faculteit op zich neemt, een belangrijke rol speelt.

De vier faculteiten die zijn toegetreden tot de Onderzoekschool, zijn alle vertegenwoordigd in het bestuur; zij voorzien momenteel ook in de nodige financiële middelen om de Onderzoekschool draaiende te houden (salarissen en budgetten voor congressen en promovendiopleidingen).

Naast het bestuur vervullen de programmaleiders een belangrijke taak; er is voldoende wisselwerking tussen hen en het bestuur.

De Promovendiraad, die jaarlijks bijeenkomt ter gelegenheid van het Ius Commune congres, adviseert het bestuur. De vertegenwoordiger van de promovendi die de bestuursvergaderingen bijwoont voelt zich daadwerkelijk gehoord. In algemene zin verlopen de contacten tussen promovendi en (het bestuur van de) Onderzoekschool erg soepel.

Momenteel bestaat de Onderzoekschool uit vier deelnemende faculteiten, die deel uitmaken van de UM, de UvA, de UU en de KU Leuven. Daarnaast bestaat ook een goede samenwerking met individuele onderzoekers die verbonden zijn aan de VU, EUR, ULiège, de UHasselt, VUB, de Universiteit Stellenbosch en de University of Edinburgh. Bepaalde universiteiten uit deze lijst kregen het statuut van geassocieerde partner, onderzoekers van andere universiteiten participeren op persoonlijke titel.

De Commissie moedigt het aangaan van nieuwe samenwerkingen aan wanneer deze kaderen binnen de onderwerpen die in de Onderzoekschool aan bod komen, maar heeft er begrip voor dat deze niet noodzakelijk institutioneel van aard zijn en ingrijpen op de samenwerkingsovereenkomst die tussen de vier partners werd afgesloten. Nieuwe samenwerkingen kunnen in voorkomende gevallen capaciteitsverlies bij de partners deels of geheel ondervangen.

Het toenemend aantal promovendi legt een bijkomende druk op de medewerkers aan de onderzoekerschool; momenteel slagen deze er nog in de diverse activiteiten goed te organiseren, wellicht wordt dit een aandachtspunt voor de toekomst.

¹ Door onvoorziene omstandigheden werd dit gesprek waargenomen door dr. Akkermans.

² Laatste verslag over de internationale peer review Onderzoekschool Ius Commune, 19-21 juni 2013 (commissie Wissink).

4. KWALITEIT VAN DE PROMOVENDIOPLEIDING

De aanpak van de promovendiopleiding werd uitvoerig beschreven in de zelfevaluatie. De Onderzoeksschool staat borg voor het algemeen deel van de opleiding, het individuele luik van de opleiding is de zorg van elke deelnemende faculteit wat de eigen promovendi betreft.

De programmaleiders geven aan dat binnen de diverse universiteiten het algemeen deel van de opleiding gezien wordt als een nuttige opleiding voor de beginnende promovendus, die wordt aangevuld met de eigen doctoraatsopleiding, die voor elke promovendus verschillend is. Via het opleidingsplan dat door elke promovendus moet worden ingediend bij de Onderzoeksschool, behoudt deze enig inzicht in het geheel van de opleiding die wordt gevolgd. Mede aan de hand van dit plan volgt de Onderzoeksschool het promotietraject en heeft hierbij vooral aandacht voor de termijn waarbinnen het promotieonderzoek zou moeten worden afgerond. Wordt deze overschreden, wordt gepolst naar de reden hiervoor. De commissie drukt hierover haar waardering uit.

Het programma dat aan de promovendi wordt aangeboden is indrukwekkend en volledig; er is tevens aandacht voor nieuwe tendensen in het juridisch onderzoek en voor veranderende omstandigheden, zoals ontwikkelingen in Europa en de toenemende internationale achtergrond van de promovendi. Het programma werd de jongste jaren regelmatig aangepast in functie van maatschappelijke wijzigingen die ook verschuivingen in het juridisch onderzoek teweeg brachten. Deze betreffen niet alleen een verhoogde aandacht voor diverse methoden van onderzoek, die vele promovendi als een duidelijke meerwaarde beschouwen, maar bijvoorbeeld ook in de toekomst een ruimere plaats voor het vakgebied internationaal recht dat momenteel voor vele promovendi een belangrijk aandachtspunt vormt.

De commissie waardeert de voortrekkersrol die de Ius Commune Onderzoeksschool speelt inzake het bevorderen van het empirisch juridisch onderzoek. Zij biedt hiermee een meerwaarde aan de eigen promovendi, maar tevens aan promovendi van andere universiteiten.

De noodzakelijke evoluties in het programma zijn in hoge mate het gevolg van een systematische en uitvoerige evaluatie. De resultaten van de bevestigingen van promovendi zijn in algemene zin zeer lovend, een beperkt aantal verbeterpunten werd aangegeven, zoals een wat overvol programma bij foundations en de scheiding tussen publiek recht en privaatrecht. Uit het gesprek met de bestuursleden en de wetenschappelijk directeur bleek dat de evaluaties besproken worden tijdens een bestuursvergadering in aanwezigheid van de promovendivertegenwoordiger, en dat er daadwerkelijk wordt bijgestuurd.

De promovendi zelf geven aan dat tussen het algemene luik (Onderzoeksschool) en het individuele luik (faculteit) van de opleiding wel eens een overlap bestaat, die zij evenwel niet als storend ervaren. Zeker op het vlak van de methodologie wordt de Ius Commune insteek grondiger bevonden.

Een aandachtspunt blijft het vooruitzicht op de arbeidsmarkt van de promovendi: daar waar het programma van de Onderzoeksschool sterk gericht is op het opdoen van academische vaardigheden, komen heel wat gepromoveerden buiten het universitaire circuit terecht. Voor een aantal gepromoveerden heeft de Onderzoeksschool zicht op de werkplek waar zij terechtkomen en dat is vaak in een interessante omgeving waar zij hun academische vaardigheden en opleiding kunnen benutten. Het aanvoelen van het bestuur van de Onderzoeksschool is dat zich in de praktijk geen problemen aandienen. De promovendi bevestigen dat de Ius Commune opleiding, ook al is die sterk gericht op het academische, een goede basis geeft voor de toekomstige loopbaan. Binnen bepaalde vakgebieden is een academische loopbaan overigens een reële mogelijkheid, maar dit is ook volgens de promovendi niet steeds het geval. In de ogen van de commissie zou een wat meer uitgebouwd volgsysteem het bewijs van de kwaliteit van de Ius Commune opleiding kunnen versterken. Het zou een indicatie kunnen geven van de waardering die het beroepenveld heeft voor kandidaten van deze Onderzoeksschool.

Gepromoveerden blijven vaak betrokken bij de onderzoekschool via het jaarlijks congres. Promovendi waarderen in meer algemene zin het netwerk dat zij opbouwen sterk.

5. SAMENWERKING BINNEN HET ONDERZOEK

Uit gesprekken met de programmaleiders blijkt dat deze zich door de Onderzoekschool gesteund voelen in hun werk en dat er ruimte is voor nieuwe initiatieven. De recente herziening van de wijze waarop de universiteit omgaat met de onderzoekscholen, vormt in de praktijk geen hinderpaal.

Zeker wat de privaatrechtelijke programma's betreft, werd de samenwerking tussen de partners de jongste jaren eerder versterkt: zo zetelen vaker collega's van partneruniversiteiten in begeleidingscommissies van promovendi, een gegeven dat als een meerwaarde wordt ervaren. Ook voor het aantrekken van onderzoeksfinanciering biedt de Onderzoekschool een meerwaarde, zeker voor Europese projecten die partners uit diverse landen vooronderstellen. Tenslotte namen ook de publicaties waarin meer leden van de Onderzoekschool participeerden toe.

Binnen de publiekrechtelijke programma's werd de voorbije jaren goed samengewerkt tussen partners verbonden aan de diverse universiteiten, maar ook over de programmagrenzen heen. Toch bestonden bij de commissieleden vragen bij de indeling en de begrenzing van een aantal deelprogramma's; zij lijken in de publiekrechtelijke sfeer minder vanzelfsprekend. De programmaleiders Publiekrecht gaven te kennen dat aan deze grenzen in de nabij toekomst wijzigingen zullen worden aangebracht: zo zullen de programma's flexibiliteit, integratie en differentie en constitutionele processen worden samengevoegd tot een nieuw programma "European Institution in its Constitutional Social and Economic context". Deze samenvoeging gaat uit van een eerdere goede samenwerking; ze lijkt de commissie een positieve evolutie te zijn. Voor het fiscale programma werd kennelijk met succes versterking gezocht bij individuele onderzoekers verbonden aan andere universiteiten.

Er bestaat een zekere zorg over het behoud van capaciteit inzake publiekrecht binnen de vier partneruniversiteiten; deels wordt deze bezorgdheid ondervangen door een goede samenwerking met onderzoekers van andere universiteiten.

Het bestuur van de Onderzoekschool volgt de evoluties van de onderzoeksprogramma's op wat de output aangaat: wanneer een programmaleider of deelnemer langdurig geen of onvoldoende actie onderneemt, wordt hierover een gesprek aangeknoopt waarbij verbeter suggesties kunnen worden gedaan. Hiervoor bestaat geen "modeloplossing": één en ander wordt pragmatisch bekeken. Dit lijkt de commissie een belangrijke waarborg voor de vitaliteit van de programma's en de samenwerking bij het onderzoek.

6. CONCLUSIE

Het staat voor de commissie buiten twijfel dat de Onderzoekschool aan de criteria zoals geformuleerd in de Handreiking voldoet. In het rapport van de vorige peer review commissie werd onder meer opgemerkt, dat door al degenen die bij de Onderzoekschool zijn betrokken meerwaarde wordt gerealiseerd en dat de Onderzoekschool een belangrijke bijdrage heeft geleverd aan de rechtswetenschap, in het bijzonder de studie van en het debat over de integratie van het recht in Europa, waarvoor zij terecht internationale erkenning geniet. De commissie stelt vast dat die meerwaarde nog steeds wordt gerealiseerd in de door haar beoordeelde opleidingsfunctie en het verbindende en samenwerking stimulerende vermogen van de Onderzoekschool, één en ander dankzij de inzet van de betrokken onderzoekers en van degenen die bestuurlijk en/of organisatorisch bij de school betrokken zijn.

Daarbij hecht de commissie eraan op te merken dat de Ius Commune Onderzoekschool in haar geheel een stimulerende omgeving lijkt te bieden voor promovendi die uitstijgt boven de opleiding als

zodanig. Voorts geeft de school blijk van een aanzienlijk aanpassingsvermogen in de opleiding en in de onderzoeksamenwerking, wat dat laatste betreft zowel inhoudelijk als personeel.

Op basis van de door de commissie verkregen informatie en haar beoordeling daarvan in het licht van de Handreiking, komt de commissie tot de conclusie dat Onderzoekschool Ius Commune aan de in de Handreiking geformuleerde criteria voor het functioneren van de onderzoekschool voldoet.

Gezien en voor akkoord

A handwritten signature in blue ink, consisting of several overlapping loops and a long horizontal stroke extending to the right.

Prof. dr. mr. M.H. Wissink

Groningen, 10 juli/27 oktober 2017

Appendix C

Statement of impartiality and confidentiality

The Standard Evaluation Protocol aims to ensure a transparent and independent assessment process. The members of the assessment committees should be experts who are well acquainted with the unit's research field. There is a strong possibility that an expert will have a working relationship with the unit to be assessed; that relationship should not, however, lead to bias in the assessment process.

We have confidence in the integrity of the assessment committee members. Committee members are kindly asked to reflect on affiliations or relationships that could lead to a biased assessment. What is essential is for committee members to feel that they will be able to conduct an independent and impartial review. Committee members will be asked to sign a statement with regard to impartiality and confidentiality, as included below.

Forms of involvement with the members of staff, management or board of the unit that committee members must report include the following (this list is not exhaustive):

- Having a personal relationship, such as:
 - a family relationship (up to and including the 3rd degree of consanguinity);
 - friendship;
 - a personal conflict.
- Having a professional relationship, such as:
 - supervising or having supervised (doctoral) work;
 - collaborating on research projects and/or publications and/or applications, or having done so in the past three years, or planning to do so in the near future;
 - being colleagues in the same section/ department or similar organisational unit, or planning to be so in the near future;
- Having a hierarchical relationship with any member of staff, management or board, or planning to have such a relationship in the future;
- Having a professional conflict.

- Having an economic interest, such as
 - being in a position to derive any material advantage from the unit to be assessed.

Statement of impartiality and confidentiality

Undersigned (first name, last name):

Mark Wissink

Organisation:

Hoge Raad
Rijksuniversiteit Groningen

Participating in the assessment of (name of research unit to be assessed):

- I have read and understand the principles with regard to impartiality and confidentiality as explained above;
- I declare that I will not use any information furnished to me during the assessment process for the benefit of myself or others;
- I declare that I fully understand the confidential nature of the assessment process and that I will not disclose or discuss the materials associated with the assessment, my own review, or the assessment meeting with any other individual, either during the evaluation process or thereafter;
- I declare that to the best of my knowledge I have no affiliation or relationship to the entity to be assessed that could lead to a biased assessment;
- I declare that I have no conflict of interest regarding the research unit to be assessed. (If a conflict of interest arises during my term I will have to declare this and inform my contact person on the board of the institution responsible for the assessment).

Date: 21 FEBRUARI 2011

Place: Maaspoort

Signature:

Appendix C

Statement of impartiality and confidentiality

The Standard Evaluation Protocol aims to ensure a transparent and independent assessment process. The members of the assessment committees should be experts who are well acquainted with the unit's research field. There is a strong possibility that an expert will have a working relationship with the unit to be assessed; that relationship should not, however, lead to bias in the assessment process.

We have confidence in the integrity of the assessment committee members. Committee members are kindly asked to reflect on affiliations or relationships that could lead to a biased assessment. What is essential is for committee members to feel that they will be able to conduct an independent and impartial review. Committee members will be asked to sign a statement with regard to impartiality and confidentiality, as included below.

Forms of involvement with the members of staff, management or board of the unit that committee members must report include the following (this list is not exhaustive):

- Having a personal relationship, such as:
 - a family relationship (up to and including the 3rd degree of consanguinity);
 - friendship;
 - a personal conflict.
- Having a professional relationship, such as:
 - supervising or having supervised (doctoral) work;
 - collaborating on research projects and/or publications and/or applications, or having done so in the past three years, or planning to do so in the near future;
 - being colleagues in the same section/ department or similar organisational unit, or planning to be so in the near future;
- Having a hierarchical relationship with any member of staff, management or board, or planning to have such a relationship in the future;
- Having a professional conflict.

- Having an economic interest, such as
 - being in a position to derive any material advantage from the unit to be assessed.

Statement of impartiality and confidentiality

Undersigned (first name, last name):

Organisation:

Participating in the assessment of (name of research unit to be assessed):

- I have read and understand the principles with regard to impartiality and confidentiality as explained above;
- I declare that I will not use any information furnished to me during the assessment process for the benefit of myself or others;
- I declare that I fully understand the confidential nature of the assessment process and that I will not disclose or discuss the materials associated with the assessment, my own review, or the assessment meeting with any other individual, either during the evaluation process or thereafter;
- I declare that to the best of my knowledge I have no affiliation or relationship to the entity to be assessed that could lead to a biased assessment;
- I declare that I have no conflict of interest regarding the research unit to be assessed. (If a conflict of interest arises during my term I will have to declare this and inform my contact person on the board of the institution responsible for the assessment).

Date: 22 februari 2017

Place: Maastricht

Signature: Hagvakan

Appendix C

Statement of impartiality and confidentiality

The Standard Evaluation Protocol aims to ensure a transparent and independent assessment process. The members of the assessment committees should be experts who are well acquainted with the unit's research field. There is a strong possibility that an expert will have a working relationship with the unit to be assessed; that relationship should not, however, lead to bias in the assessment process.

We have confidence in the integrity of the assessment committee members. Committee members are kindly asked to reflect on affiliations or relationships that could lead to a biased assessment. What is essential is for committee members to feel that they will be able to conduct an independent and impartial review. Committee members will be asked to sign a statement with regard to impartiality and confidentiality, as included below.

Forms of involvement with the members of staff, management or board of the unit that committee members must report include the following (this list is not exhaustive):

- Having a personal relationship, such as:
 - a family relationship (up to and including the 3rd degree of consanguinity);
 - friendship;
 - a personal conflict.
- Having a professional relationship, such as:
 - supervising or having supervised (doctoral) work;
 - collaborating on research projects and/or publications and/or applications, or having done so in the past three years, or planning to do so in the near future;
 - being colleagues in the same section/ department or similar organisational unit, or planning to be so in the near future;
- Having a hierarchical relationship with any member of staff, management or board, or planning to have such a relationship in the future;
- Having a professional conflict.

- Having an economic interest, such as
 - being in a position to derive any material advantage from the unit to be assessed.

Statement of impartiality and confidentiality

Undersigned (first name, last name):

Anne Mie DRAYE

Organisation:

HASSELT UNIVERSITY

Participating in the assessment of (name of research unit to be assessed):

- I have read and understand the principles with regard to impartiality and confidentiality as explained above;
- I declare that I will not use any information furnished to me during the assessment process for the benefit of myself or others;
- I declare that I fully understand the confidential nature of the assessment process and that I will not disclose or discuss the materials associated with the assessment, my own review, or the assessment meeting with any other individual, either during the evaluation process or thereafter;
- I declare that to the best of my knowledge I have no affiliation or relationship to the entity to be assessed that could lead to a biased assessment;
- I declare that I have no conflict of interest regarding the research unit to be assessed. (If a conflict of interest arises during my term I will have to declare this and inform my contact person on the board of the institution responsible for the assessment).

Date: 22.02.2017

Place: Naasbicht

Signature: